

Ekologinen kompensatio -työryhmä, Luonnonsuojelulainsäädännön uudistus
Kokousmuistio 11

Aika: tiistai 2.2.2021, klo 9.30–12.03

Paikka: TEAMS -kokous

Osallistujat:

Kristiina Niikonen, pj	Ympäristöministeriö
Mikko Kuusinen	Ympäristöministeriö (paikalla 11.30-12.03)
Jäsenet	
Anna-Rosa Asikainen	Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Asta Ervola	Metsähallitus
Paloma Hannonen	Suomen luonnonsuojeluliitto
Marketta Hyvärinen	Väylävirasto
Iiro Ikonen	Varsinais-Suomen ELY-keskus
Tiia Laine-Ylijoki-Laakso	Ympäristöministeriö
Juha Laurila	INFRA ry
Satu Lyytikäinen	Etelä-Suomen AVI
Minna Mättö	Suomen Kuntaliitto ry
Minna Pekkonen	Suomen ympäristökeskus SYKE
Tiina Lovisa Solbär	Saamelaiskäräjät
Ulla Syrjälä	Kaivosteollisuus ry
Birthe Weijola	Natur och Miljö
Atte Moilanen	pysyvä asiantuntija
Sihteeristö	
Leila Suvantola	Ympäristöministeriö
Roosa Atula	Ympäristöministeriö
Pasi Kallio	Ympäristöministeriö (projektin I sihteeri)

1. Kokouksen avaaminen

Varapuheenjohtaja Kristiina Niikkonen avasi kokouksen.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja (jaettu 20.1. TEAMSissä)

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja sellaisenaan.

3. Katsaus luonnonsuojelulakiin hahmotelluista uudistuksista laji- ja luontotyyppisuojeleluun

Leila Suvantola totesi, että aiemmissä kokouksissa oli toivottu kuultavan, mitä muutoksia luonnonsuojelulakiin on suunnitteilla, että ryhmässä osataan arvioida, miten ne vaikuttavat suunniteltaviin ekologisen kompensaation säännöksiin. Lakiehdotusta valmisteleavan projektiryhmän I toinen sihteeri Pasi Kallio antoi katsauksen uudistuksen keskeisistä seikoista. Varovaisuusperiaate ja selvilläolovelvollisuus pyritään tuomaan lakiin. Laji- ja luontotyyppisuojelelun pyritään lähentämään toisiaan. Lajisuojeleluun ei ole tulossa merkittäviä muutoksia, vaan pyritään selkeyttämään nykyistä sääntelyä. Uusia avauksia ovat avustettu leviäminen ja tieteellinen suoja vielä tuntemattomille lajeille. Luontotyyppisuojelelussa pyritään rakentamaan uusia suojeluluokkia: uhanalaiset, suojellut ja tiukasti suojellut luontotyypit. Uhanalaiset luontotyypit määriteltäisiin valtioneuvoston asetuksella kuten uhanalaiset lajitkin tähän asti. Viranomaiselle säädettäisiin velvollisuus ottaa päätöksenteossa huomioon sekä uhanalaiset lajit että luontotyypit.

Keskustelussa pidettiin tervetulleena luontotyyppisuojelelun kehittämistä sekä laji- ja luontotyyppisääntelyn lähentämistä.

4. Keskustelu käynnistettävästä kompensaatiorekisterin esiselvityshankkeesta – työryhmän jäsenten näkemyksiä ja odotuksia

Leila Suvantola totesi, että kompensaatiorekisterin tekeminen on kilpailutettava ja sitä varten on aiheellista teettää esiselvitys siitä, millainen rekisteristä tulisi rakentaa. Hän avasi keskustelun siitä, millaisia tarpeita työryhmän jäsenet tunnistavat kompensaatiorekisterille.

Keskustelussa kävi ilmi, että selviä näkemyksiä ei vielä jäsenillä ollut, enemmänkin avoimia kysymyksiä ja jossain määrin erilaisia näkemyksiä mm siitä, voisiko rekisteri toimia myös kauppapaikkana vai ei.

Keskustelussa rekisterin julkisuudesta nostettiin esiin, että viranomaispäätökset ovat julkisia lukuunottamatta henkilötietoja sekä niitä tietoja, jotka viranomaistoiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan ovat salassapidettäviä.

5. Ensimmäiset luonnokset säännöksiksi

Leila Suvantola esitteli ensin ne säännökset, jotka työryhmän lokakuussa projektille I antaman ehdotuksen perusteella on jo lakiin luonnosteltu.

Atte Moilanen nosti esiin määritelmäsäännöksestä mitigaatiohierarkian kolmannen portaan (ennallistaminen) haasteellisuuden, koska siihen liittyy aikaviive. Suvantola totesi, että perustelutekstissä on syytä tarkentaa, että säännöksessä tarkoitettu ennallistaminen on lyhyellä aikavälillä tapahtuvaa, ei vasta joskus hamassa tulevaisuudessa.

Luontotyyppien suojelusäännöksistä poikkeamista koskevan säännösluonnoksen osalta keskustelussa nousi esiin kysymys tiukasti suojelluista luontotyypeistä ja mahdollisuudesta saada poikkeus niitä koskevasta suojelusta, jos kompensatio on yksi poikkeuksen myöntämisen ehto. Pasi Kallio totesi, että projektissa I täytyy vielä tarkastella tiukasti suojellun luontotyyppin suhdetta poikkeuksiin.

Keskustelua käytiin myös kaavoituksen yhteydessä tunnistettavista poikkeustarpeista, jotka vaihtelevat: yleistasoinen kaavoitus, jossa poikkeuksen tarve täsmentyy vasta tarkemmassa suunnittelussa – hankekaava, jossa toteuttaja jo selvillä ja poikkeusluvan tarve välitön ja tilanteet näiden ääripäiden välissä.

Tarkastelussa siirryttiin itse ekologista kompensatiota koskevan luvun 12 säännösluonnoksiin ja ensin niiden luonnostelun taustalla oleviin tavoitteisiin eli siihen, miten yksinkertaisuus, yhdenvertaisuus varmuus, läpinäkyvyys ja kannustavuus on sisäänrakennettu säännösluonnosteluihin. Yleiskeskustelussa nostettiin esiin termit ”hyvittävä toimenpide, luontoarvo ja kompensatation tulos (vaikuttavuus)” ja niiden erot sekä merkitys sääntelymallissa. Seuraavassa huomiota pykäläluonnoksista:

a § Hyvittävät toimenpiteet

Keskustelun pohjalta todettiin selväksi, että säännösehdotuksesta poistetaan selkeyden vuoksi populaatiokoon kasvattamistavoite, koska se ei itsenäisesti toteutettuna olisi tavoiteltavaa. Samoin toimenpiteiden tavoitteet todettiin vaihtoehtoisiksi, vaikkakin toisiinsa liittyviksi. Toimenpiteen osalta tarkennettiin merkitystä ”palautetaan ennallistumaan kohti luonnontilaa”.

Suvantola tarkensi keskustelussa, että lisäisyyttä koskeva edellytys riippumattomuudesta muusta veloitteesta tarkoittaa konkreettista veloitetta, ei esimerkiksi kunnan yleistä velvollisuutta edistää luonnon monimuotoisuutta. Tämä tulisi avata perusteluissa.

Keskustelussa pohdittiin myös, miten suojeluhyvitys voitaisiin sisällyttää säännökseen hyvittävän toimenpiteen lisäksi toisena mahdollisuutena/vaihtoehtona. Keskusteltiin, että hyvittävän toimenpiteen tavoite tulisi varmistaa suotuisan suojelutaso.

b § Hyvittämisen kriteerit

Suvantola totesi, että näihin palattaneen seuraavassa kokouksessa, kun asiantuntijaryhmä tuo seuraavan osion. Nämä ehdotukset ovat tässä alustavia. Aikarajalla tarkoitetaan toimenpiteiden toteutusaikaa, ei vaikuttavuutta.

Luonnonmaantieteellisen alueen vaatimusehdotus herätti ajatuksia sekä puolesta että vastaan, myös saamelaisyhteistön näkökulman (sosiaalisen oikeudenmukaisuuden lähtökohdista) huomioiminen tässä olisi tärkeää. Haasteena nähtiin, että osan luontotyypeistä voisi korvata toisaalla ja voisi olla jopa suojelutavoitteen kannalta järkevää, jos on jossain heikentynyt.

Keskustelussa ehdotettiin, että säännöksessä tulisi määritellä täysimääräinen ja osittainen kompensatio.

c § Suunnitelma hyvittävästä toimenpiteistä

Suunnitelmaan ehdotettiin lisättävän tavoitetila, mittarit ja seuranta sekä alustavaa listausta hyväksyttävistä toimenpiteistä.

d § Hyvittämiseen velvoittaminen

Keskustelussa nousi kysymys, onko luonnonsuojelulaista myönnettävä poikkeuslupa siirrettävissä ja pitäisikö sitä koskeva säännös olla laissa.

Todettiin, että säännöksessä on syytä tarkentaa arvion antavalla saamelaisyhteisöllä tarkoitettavan sitä, jonka alueella heikennys tapahtuu.

e § Hyvityksen korvaavuuden toteaminen

Keskustelussa todettiin, että lausunnolle olisi hyvä asettaa ajallinen takaraja laissa.

f § Vapaaehtoinen luonnonarvojen tuottaminen

Keskustelussa todettiin, että sanamuotoa on tarkennettava, koska syntyy ei-tarkoitettu mielikuva, että vapaaehtoisessa myös olisi voitava osoittaa toimenpiteiden vaikuttavuus, ei vain niiden toteuttaminen, ja että tuotettujen luontoarvojen tarkkaa määrää ei voida todentaa. Keskusteltiin tiedon tuottamisen vastuista ja kustannuksista.

Lisäksi todettiin, että Metsähallituksellakin on mahdollisuus kiinteistönomistajana tuottaa luontoarvoja.

Todettiin edelleen, että kompensatiorekisteriin merkitseminen voitaisiin todeta ELY-keskuksen tehtäväksi. Tämä ei kuitenkaan sulkisi pois muita vapaaehtoisia toimintamalleja.

g § Vapaaehtoinen heikennyksen hyvittäminen

Keskustelussa kysyttiin, miksi vapaaehtoinen kompensatio kytketään lakisääteiseen kompensatioon ja pohdittiin, voisiko vapaaehtoisessa kompensaatiossa olla vaihtoehtona sekä nettoposiitiivinen, kokonaisuuskentymättömyys että osittainen hyvittäminen ja tulisiko siinä olla mahdollisuus lakisääteistä kompensatiota suurempaan joustoon. Keskusteluissa tuotiin esiin, että vapaaehtoisuudessa on kaksi erillistä näkökulmaa. Toinen on luontoarvojen vapaaehtoinen tuottaminen ja toinen toimijan vapaaehtoinen kompensatio. Lisäksi keskusteltiin, että vapaaehtoisessa järjestelmässä voisi olla enemmän joustoa verrattuna velvoittavaan järjestelmään, mutta nämä tulisi tarkemmin määrittellä. Alueiden poisto tulisi olla analogista suojelualueiden poiston kanssa.

Suvantola totesi, että toiminnanharjoittajilla on vapaus päättää, hyödyntääkö tätä järjestelmää vai ei. Lisäksi jo määritelmässä on todettu, että muiden kuin uhanalaisten luontotyyppien ja lajien kompensaatiossa on joustomahdollisuus.

Keskustelussa todettiin laajasti sen tärkeys, että ELY-keskuksille turvataan riittävät resurssit.

h § Hyvitysalueen rajauspäätös

Todettiin, että myös hyvitysalueiden suojelusta on oltava mahdollisuus poiketa ja hyvittää aiheutuva heikennys. Keskusteltiin siitä, että järjestelmän tulisi olla maanomistajia houkutteleva ja kannustava.

Suvantola totesi, että kaikki julkisuuteen liittyvät sääntelyt otetaan huomioon.

Puheenjohtaja pyysi kaikkia toimittamaan kirjalliset kommentit Roosa Atulalle (roosa.atula@ym.fi) viimeistään 23.2.2021.

6. Seuraava kokous

Puheenjohtaja totesi, että seuraava kokous pidetään aiemmin todetusta poiketen 11.3.2021 klo 9.30-14.30.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 12.03.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Luonnonsuojelulainsäädännön uudistus / projekti III
11. kokous

Puheenjohtaja Kristiina Niikkonen

Sihteeri Leila Suvantola

Muistio 2 luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittämisestä luonnonsuojelulain uudistuksessa

Kokouksessa tehdyt huomiot merkitty keltaisella.

Projektille I ehdotettujen säännösten muotoilu luonnonsuojelulain uudistuksessa

Projektin III tekemän muistion 7.10.2020 mukaisesti luonnonsuojelulain uudistuksessa on luonnosteltu lakiin seuraavat heikennyksen hyvittämiseen liittyvät säännökset:

1 luku Yleiset säännökset

§ Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) Ekologisella kompensatiolla eliölajeille ja luontotyypeille aiheutettavien heikennysten hyvittämistä parantamalla eliölajien ja luontotyyppien tilaa heikennysalueen ulkopuolella, kun heikennyksiä on ensisijaisesti vältetty, toissijaisesti minimoitu ja, mikäli mahdollista, heikennettyjen eliölajien ja luontotyyppien tilaa on ennallistettu heikennysalueella;

Perustelutextissä on syytä tarkentaa, että säännöksessä tarkoitettu ennallistaminen on lyhyellä aikavälillä tapahtuvaa, ei vasta joskus hamassa tulevaisuudessa.

6 luku Luonnonsuojelualueet

§ Luonnonsuojelualan heikentämisen hyvittäminen

Jos yleisen edun kannalta tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamiseksi valtion muu luonnonsuojelualue tai yksityinen luonnonsuojelualue lakkautetaan kokonaan tai osittain taikka niiden rauhoitusmääräyksiä lievennetään, on luonnonarvoille aiheutuvat heikennykset hyvittävät. Päätöksessä on määrättävä hyvittävästä toimenpiteistä sen mukaan kuin luvussa xx säädetään. Hyvittävien toimenpiteiden kustannuksista vastaa hankkeen tai suunnitelman toteuttaja.

Perustelutextiin on aiheellista sisällyttää huomio, että luonnonsuojelulakiin sisältyvää säännöstä ”Jos suojelu alueen omistajan hakemuksesta lakkautetaan tai alueen rauhoitusmääräyksiä olennaisesti lievennetään, voidaan tällaisen päätöksen ehdoksi asettaa, että omistaja maksaa takaisin hänelle maksetun korvauksen kokonaan tai osittain” ei voida soveltaa, jos poikkeuspäätöksessä veloitetaan hyvittäviin toimenpiteisiin.

Velvoite hyvittäviin toimenpiteisiin määräämisestä koskee sekä yksityisen suojelualueen lakkauttamisesta tai rauhoituksen lieventämisestä päättävää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta että asetuksen muutoksella siitä päättävää ympäristöministeriötä tai valtioneuvostoa.

7 luku Luontotyyppien suojelu

§ Poikkeaminen luontotyyppien suojelusäännöksistä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen xx §:n xx momentin [suojellun luontotyypin rajauspäätöksen] kiellosta ja xx §:n [tiukasti suojellun luontotyypin] heikentämiskiellosta, jos kyseisen luontotyypin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu tai luontotyypin suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen eikä tälle hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa.

Jos myönnettävällä poikkeuksella sallittavat toimenpiteet heikentävät suojellun tai tiukasti suojellun luontotyypin esiintymää, 1 momentin mukaisessa päätöksessä on veloitettava heikennyksen aiheuttaja xxx §:ssä tarkoitettuihin hyvittäviin toimenpiteisiin. Poikkeusta koskevaan päätökseen voidaan liittää myös muita tarpeellisia ehtoja.

8 luku Eliölajien suojelu

§ Poikkeaminen eliölajin suojelua koskevista säännöksistä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa x, y, z §:ssä tarkoitetuista eliölajien suojelua koskevista säännöksistä, jos poikkeus ei haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tai sen saavuttamista. Lintulajien sekä xx pykälässä tarkoitettujen tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien osalta edellytyksenä on lisäksi, että poikkeusta edellyttävälle hankkeelle tai suunnitelmalle ei ole teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa, ja että poikkeus on tarpeen

a) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;

b) viljelmille, karjankasvatukselle, metsille, kalataloudelle, vesistölle tai muulle omaisuudelle aiheutuvien erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi;

c) kansanterveyttä, lentoturvallisuutta tai yleistä turvallisuutta koskevista tai muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt;

d) ympäristölle ensisijaisen merkittävää hyötyä aiheuttavan hankkeen toteuttamiseksi;

e) luonto- ja lintudirektiivissä tarkoitettujen lajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoituksessa ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi sallia määräaikaisesti poiketa rauhoitetun lajin häiritsemiskiellosta maantieteellisesti rajatulla alueella, mikäli lajin runsaslukuisuudesta johtuen on todennäköistä, että lajin yksilöt aiheuttavat ennakoimattomasti kohdentuvaa, erityisen merkittävää vahinkoa viljelmille, ~~karjankasvatukselle, kalataloudelle tai vesistöille~~. Päätöksessä on osoitettava lajin muuonaiseen ruokailuun, levähtämiseen tai vastaavaan tarpeeseen riittävästi alueita.

Poikkeusta koskevaan päätökseen voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Jos myönnettävällä poikkeuksella sallittavat toimenpiteet heikentävät eliölajin esiintymispaikkaa ja poikkeus on myönnetty muuhun tarkoitukseen kuin ~~vakavien~~ erityisen merkittävien vahinkojen tai terveyshaittojen estämiseksi, päätöksessä on veloitettava heikennyksen aiheuttaja xx §:ssä tarkoitettuihin hyvittäviin toimenpiteisiin.

Heikennyksen hyvittämisen sääntelymalli

Projektin III kokouksissa 3.12.2020 ja 13.1.2021 on käsitelty sihteeristön ehdotusta heikentämisen hyvittämisen sääntelymalliksi. Sääntelymalli rakentuu seuraavien periaatteiden varaan: yksinkertaisuus, yhdenvertaisuus, varmuus, läpinäkyvyys ja kannustavuus.

Mallin yksinkertaisuutta toteutetaan siten, että sääntely rajoitetaan minimiin, vain sääntelyn tavoitteen kannalta välttämättömään ja yksityisen sektorin toiminnalle jätetään mahdollisimman paljon tilaa. Tämä liittyy ennen kaikkea hyvittämistoimenpiteiden suunnittelun ja toteuttamisen järjestämiseen ja osapuolten välisten sopimussuhteiden sisältöön. Yksinkertaisuuteen liittyvää kustannustehokkuutta tavoitellaan sillä, että hyvittämisvelvollisuus arvioidaan hakijan kannalta mahdollisimman ”ekonomisesti” eli edellyttämällä hyvittämissuunnitelman laatimista vasta, kun poikkeuslupan tarve on jo ratkaistu sovellettavan lupalainsäädännön yhteydessä ja luonnonsuojelulaissa säädettyjen poikkeuksen myöntämisedellytysten täyttyminen poikkeuslupamenettelyssä. Jos lupaharkinnassa tunnistetaan vaihtoehtoinen toteutustapa, joka ei edellytä luonnonsuojelulaista poikkeamista tai jos laissa säädetty poikkeusedellytykset eivät täyty, hakijalle ei aiheudu tarpeettomia kustannuksia tai aikaviivettä suunnitelman laatimisesta.

Yhdenvertaisuutta ja varmuutta tavoitellaan siten, että samat heikennyksen ja hyvityksen arvioinnin mittarit ja ohjeet soveltuvat sekä lakiin perustuvaan veloitteeseen että vapaaehtoiseen hyvittämiseen ja sama viranomainen arvioi molemmissa heikennyksen ja hyvityksen vastaavuuden. Vapaaehtoisessa toiminnassa voisi olla myös muu sertifioiva taho, mutta kun sellaista ei Suomessa vielä ole, taloudellisille toimijoille luodaan mahdollisuus hyödyntää viranomaista hyvitystoimenpiteiden varmentajana mm. rahoittajien ja kansalaisyhteiskunnan suuntaan. Sääntelyn yksinkertaisuuden saavuttamiseksi muun kuin poikkeuslupan saajan hyvittämistoimenpiteet hyväksytään vain jo toteutettuina, jotta valvontaa ei tarvitse kohdentaa muuhun kuin luvanhakijaan ja vastaavasti tätä sääntely pysyy minimissään. Heikentämättömyystavoitteen saavuttamisen varmuutta

tavoitellaan sillä, että luonnonsuojelulain säännöksistä myönnettävässä poikkeamispäätöksessä asetetaan velvoitteet hyvittämis-toimenpiteisiin tai hyväksytään jo toteutettu hyvittäminen. Lisäksi varmuutta tavoitellaan sillä, että hyvityksenä käytettävä luontotyyppin tai lajin elinympäristön esiintymä rajataan viranomaispäätöksellä ja sen hävittäminen tai heikentäminen on kiellettyä. Vaihtoehtoisesti alue voidaan perustaa luonnonsuojelualueeksi, mikäli se täyttää luonnonsuojelulaissa säädetyt perustamisedellytykset.

Lapinäkyyvyydellä tavoitellaan yhdenvertaisuutta ja kansalaisyhteiskunnan luottamusta järjestelmään. Se toteutetaan julkaisemalla heikennysten hyvittämistä koskevat tiedot avoimessa tietojärjestelmässä ("kompensaatiorekisteri"). Tämä avaa toimintaa sekä kansalaisyhteiskunnan suuntaan että muille toiminnanharjoittajille. Molemmat voivat varmistua siitä, että heikennykset tosiasiallisesti hyvitetään. Heikennyksen hyvittämiseen velvoitettaville tärkeä tieto on, millainen hyvitys kulloinkin on katsottu riittäväksi. Julkisuudella myös edistetään luonnonarvojen tuottamistoimintaa liiketoimintana tai elinkeinotoimintana harjoittavien toimintaedellytyksiä tarjoamalla avoimesti saataville tieto tuotetuista luontoarvoista eli eräänlainen markkinapaikka. Tämä vähentää sekä luonnonarvojen tuottajien että hyvityksiä tarvitsevien toiminnanharjoittajien neuvottelukustannuksia ja voi merkittävästi edistää toiminnan voluumin kasvamista.

Kompensaatiorekisterin elinkeinon- ja liiketoiminnanharjoittajille tarjoama saavutettavuus luo osaltaan kannustavuutta. Samoin edellä todettu viranomaisvarmennuksen mahdollistaminen toiminnanharjoittajien vapaaehtoiselle hyvittämiselle. Lisäksi järjestelmä kannustaa luonnonarvojen tuottamiseen siten, että toiminnasta kiinnostunut maanomistaja voi hakea viranomaisen hyväksynnän ennakkoliselle hyvittämissuunnitelmalle sekä toteutettuaan suunnitelman mukaiset toimenpiteet saa varmennuksen toteutetuilla toimenpiteillä aikaansaaduille hyvityksille. Edellä esitetystä tuotetuista hyvityksistä saa julkisesti tarjolle kompensaatiorekisterissä ja maanomistaja voi myydä ne osapuolten välillä tehtävällä sopimuksella hyvitykseen velvoitettavalle tai vapaaehtoisesti hyvittämis-toimintaa toteuttavalle toiminnanharjoittajalle. Kokemukset ulkomailta osoittavat, että ekologiseen kompensaatioon velvoittamisen ja luontoarvojen tuottamiseen kannustamisen on tapahduttava samanaikaisesti, jotta kysyntä ja tarjonta vastaavat. Kannustavuuden lisäämiseksi maanomistajien halukkuutta lähteä mukaan ennakkoliselle hyvittämis-toimenpiteiden tuottamiseen on tärkeää tukea siten, että ennakkoliselle hyvittämissuunnitelman hyväksyminen ja suunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutuksen varmentaminen on yksityishenkilöille maksutonta ainakin järjestelmän alkuvaiheessa.

Seuraavassa kuvataan vaihe vaiheelta heikennyksen hyvittäminen tilanteessa, jossa luontotyyppin suojelusta tai lajin elinympäristön suojelusta haetaan poikkeusta:

1. Hankkeen toteuttaja tunnistaa (kulloinkin sovellettavan lainsäädännön velvoittamana tai luonnonsuojelulain velvoittamana) heikennettävät luontoarvot ja arvioi niille aiheutuvan heikennyksen.
2. Hankkeen toteuttaja hakee poikkeamista luonnonsuojelulaista (mahdollisesti yhteispäätöksenteossa).
3. Luonnonsuojeluviranomainen eli ELY-keskus tekee alustavan lupaharkinnan (mahdollisesti yhteispäätöksenteossa), mikäli hankkeeseen sovellettavan lain mukaan luvanmyöntämisedellytykset täyttyvät ja
  - A) jos luonnonsuojelulaissa säädetyt poikkeusedellytykset täyttyvät, pyytää täydentämään hakemusta hyvittämissuunnitelmalla, tai
  - B) jos poikkeusedellytykset eivät täyty, hakemus hylätään.
4. Hankkeen toteuttaja toimittaa ELY-keskukselle

- A) hyvittämissuunnitelman itse toteutettavista hyvittävästä toimenpiteistä heikennyksen ja hyvityksen ohjeiden mukaisesti, tai
 B) ehdotuksen hyvittämisestä jo tuotetuilla luonnonarvoilla (*ennakollinen hyvitys*) ja arvion heikennyksen ja ehdotetun hyvityksen vastaavuudesta.
5. ELY-keskus arvioi heikennyksen ja ehdotetun hyvityksen vastaavuuden. Saamelaiden kotiseutualueella pyydetään arvio ehdotetun hyvityksen riittävydestä saamelaiskulttuurin suojan kannalta **siltä saamelaisyhteisöltä, jonka alueella heikennys tapahtuu.**
  6. ELY-keskus myöntää poikkeuksen, jossa
    - A) päätöksen ehtona on *hyvittävien toimenpiteiden* toteuttaminen määräajassa suunnitelman mukaisesti, tai
    - B) hyväksytään heikennyksen *ennakollinen hyvittäminen*.
  7. Hyvittämisvelvollisuus kirjataan kompensatiorekisteriin.
  8. ELY-keskus tekee *hyvittävien toimenpiteiden* alueesta rajauspäätöksen, joka merkitään kiinteistörekisteriin tai alue perustetaan luonnonsuojelualueeksi.
  9. Hankkeen toteuttaja toteuttaa (tai teettää) *hyvittävät toimenpiteet* suunnitelman mukaisesti.
  10. Hankkeen toteuttaja raportoi toimenpiteiden toteuttamisesta ELY-keskukselle, joka tarvittaessa suorittaa tarkastuskäynnit.
  11. Toimenpiteiden suorittamisen jälkeen hankkeen toteuttaja toimittaa seurantaraportit ELY-keskukselle.
  12. Jos poikkeusluvassa määrätty toimenpiteet laiminlyödään, ELY-keskus ensin kehottaa noudattamaan määräyksiä ja mikäli kehotuksesta huolimatta laiminlyönti jatkuu, ryhtyy lain mukaisiin pakkokeinoihin.

Seuraavassa kuvataan vaihe vaiheelta luonnonarvojen tuottaminen, jota voidaan käyttää ennakkollisena hyvityksenä.

1. Luontoarvojen tuottamiseen halukas maanomistaja eli *luonnonarvojen tuottaja* laatii hyvittämissuunnitelman noudattaen heikennyksen ja hyvityksen ohjeita.
2. ELY-keskus hyväksyy maanomistajan hakemuksesta hyvittämissuunnitelman.
3. Luontoarvojen tuottaja toteuttaa toimenpiteet suunnitelman mukaisesti.
4. ELY-keskus toteaa tuotettujen luonnonarvojen laadun ja määrän.
5. Maanomistajan hakemuksesta tuotetut luonnonarvot rekisteröidään tarjolle "kompensatiorekisteriin" (ei pakollinen).
6. Hyvitystä tarvitseva toiminnanharjoittaja ja luonnonarvojen tuottaja sopivat tuotettujen luonnonarvojen ehdottamisesta poikkeuslupamenettelyn 4B kohdassa heikennyksen *ennakkollisena hyvityksenä* sekä maksettavasta hinnasta.
7. Luonnonsuojeluviranomainen hyväksyy *ennakollisen hyvityksen* vastaavan heikennystä poikkeuslupamenettelyn 5B mukaisesti.
8. Toiminnanharjoittaja maksaa sovitun hinnan luonnonarvojen tuottajalle.
9. *Tuotetut luonnonarvot* rekisteröidään käytetyksi *ennakkollisena hyvityksenä*.
10. Luonnonsuojeluviranomainen tekee *hyvittävien toimenpiteiden* alueesta rajauspäätöksen poikkeuslupamenettelyn 6 kohdan mukaisesti (tai alue perustetaan luonnonsuojelualueeksi).

Jos *tuotetut luonnonarvot* eivät mene kaupaksi, maanomistajalla on oikeus poistaa ne kompensatiorekisteristä. Luonnonarvojen tuottamisen alue voi vaihtaa omistajaa ennen käyttämistä hyvityksenä. Jos tuotettujen luonnonarvojen alue on laaja-alainen / arvokas tavalla, että sitä voidaan käyttää useiden heikennysten hyvittämiseen, rajauspäätös tehdään, kun tuotettuja luonnonarvoja käytetään hyvityksenä ensimmäisen kerran.

Mikäli toiminnanharjoittaja haluaa vapaaehtoisesti hyvittää toiminnastaan aiheutuvat heikennykset luontotyypeille ja lajien elinympäristöille, se voi halutessaan hakea ELY-keskukselta poikkeuslupamenettelyssä kohdassa 4 tarkoitetun hyväksynnän *hyvittämissuunnitelmalle*, jonka mukaisin hyvittävin toimenpitein heikennys voidaan hyvittää tai *ennakollisen hyvittämisen* vastaavuudesta poikkeuslupamenettelyn 5B mukaisesti. Kun hyvittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet on suoritettu, toiminnanharjoittaja voi hakea ELY-keskukselta päätöksen hyvittävien toimenpiteiden toteutuksesta. Toiminnanharjoittajan hakemuksesta sekä ennakkollinen hyvittäminen että hyvittämissuunnitelman mukaisesti toteutettu hyvittäminen rekisteröidään kompensatiorekisteriin, kun ELY-keskus on tehnyt *hyvittävien toimenpiteiden* alueesta rajauspäätöksen, joka merkitään kiinteistörekisteriin tai kun alue on perustettu luonnonsuojelualueeksi. Rekisteriin merkitseminen edellyttää hyvityksen pysyvyyttä, koska sillä on julkinen luotettavuus.

12 luku Ekologinen kompensatio ja luonnonarvojen tuottaminen

a § Hyvittävät toimenpiteet

Hyvittävillä toimenpiteillä korvataan luontotyyppille tai lajin elinympäristölle aiheutuva heikennys.

Hyvittäviä toimenpiteitä ovat toimenpiteet, joihin ei ole muuhun lainsäädäntöön tai velvoitteeseen perustuvaa velvollisuutta, ja joilla

- 1) *palautetaan luontoarvoiltaan tai kunnoltaan heikentynyt alue kohti luonnontilaa tai luonnon monimuotoisuuden kannalta tavoiteltua tilaa;*
- 2) *lisätään luontotyyppin tai lajin elinympäristön pinta-alaa; tai*
- 3) *parannetaan luontotyyppin tai lajin elinympäristön laatua; tai*
- 4) *kasvatetaan populaatiokokoa.*

Hyvittävänä toimenpiteenä voidaan pitää myös uhanalaisen luontotyyppin luonnontilaisen esiintymän pysyvää suojelua, jos – mitä ???

Määritelmäsäännös, jossa rajataan toimenpiteet lisäisyyttä tuottaviin eli sellaisiin, joihin ei ole muuta oikeudellista velvoitetta ja määritellään, mitä toimenpiteillä on saavutettava. *Lisäisyyttä koskevalla rajauksella tarkoitetaan konkreettista ja yksityiskohtaista velvollisuutta, ei esimerkiksi kunnan velvollisuutta edistää luonnon monimuotoisuutta tai Metsähallituksen luontopalveluiden tehtäviä.*

b § Hyvittämisen kriteerit

Uhanalaiseen luontotyyppiin tai lajin elinympäristöön kohdistuva heikennys on hyvitetty samaan lajiin, saman lajin elinympäristöön tai samaan luontotyyppiin kohdistuvien toimenpitein. Muissa tapauksissa heikennys voidaan hyvittää myös harvinaisempaan luonnonarvoon kohdistuvien toimenpitein.

Hyvittävät toimenpiteet on toteutettava

- 1) *esim. samalla luonnonmaantieteellisellä alueella/??/??, missä heikennys aiheutuu;*
- 2) *sen saamelaisyhteisön alueella, jonka alueella heikennys tapahtuu;*
- 3) *kohtuullisessa ajassa, kuitenkin viimeistään 5 vuoden kuluessa heikennyksen aiheuttamisesta.*

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyvittävästä toimenpiteistä.

Keskeiset kriteerit, joita asetuksentasoisesti annettavilla ohjeilla tarkennetaan. Projektiryhmä on saanut vasta ensimmäiseen momenttiin liittyvän ehdotuksen. Saamelaiden kotiseutualueita koskeva esitys perustuu ryhmässä tuotuun näkemykseen. Asiantuntijat tuovat alueellista tarkastelua koskevan ehdotuksen kokoukseen 3.3.2021, joten tässä esitetty vain esimerkkinä. Ajallinen vaatimus liittyy heikennykseen, ei poikkeusluvan saantiin. Tältä osin on aiheellista huomioida, että jos hanke toteutuu huomattavan pitkän ajan kuluttua, voi olla aiheellista edellyttää hyvityssuunnitelman tarkistamista määräajan jälkeen.

Aikarajalla tarkoitetaan toimenpiteiden toteutusaikaa, ei vaikuttavuutta.

Luonnonmaantieteellisen alueen vaatimuksen osalta haasteena, että osan luontotyypeistä voisi korvata toisaalla ja voisi olla jopa suojelutavoitteen kannalta järkevää, jos on jossain heikentynyt.

Onko aiheellista määrittellä täysimääräinen ja osittainen kompensatio?

c § Suunnitelma hyvittävästä toimenpiteistä

Eliölajeille ja luontotyypeille aiheutettavien heikennysten hyvittämisestä on laadittava suunnitelma. Hyvittämissuunnitelmassa on esitettävä:

- 1) *tiedot hyvittämiseen käytettävästä alueesta ja sen luonnontilasta ennen toimenpiteitä;*
- 2) *tiedot parannettavista luonnonarvoista ja hyvittävästä toimenpiteistä, joilla luonnontilan parantaminen toteutetaan;*
- 3) *aikataulu, jossa hyvittävät toimenpiteet suoritetaan;*
- 4) *arvio hyvittävien toimenpiteiden toteutumisen riskeistä ja suunnitelma niihin varautumisesta sekä vaihtoehtoisista toteutustavoista;*
- 5) *toimenpiteiden käytännön toteuttajasta ja sen pätevydestä tehtävään;*

6) tavoitetila, mittarit seuranta

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyvittämissuunnitelman sisällöstä.

Hyvittämissuunnitelma on keskeinen siinä, että heikennyksen ja hyvityksen yhteismitallisuudesta ja vastaavuudesta voidaan varmistua. Sääntely on kirjoitettu yleistasoiseksi siten, että se mahdollistaa yksityisen sektorin toiminnan esimerkiksi suunnitelmien laatijana ja toteuttajana, mutta säännöksessä edellytään selvitystä toteuttajan kyvystä toteuttaa suunnitellut toimenpiteet.

Suunnitelma laaditaan asetuksella tarkemmin annettavien ohjeiden mukaisesti.

Sama suunnitelma toimii myös vapaaehtoisessa luonnonarvojen tuottamisessa.

d § Hyvittämiseen velvoittaminen

Myöntäessään (luontotyyppin) ja (lajin elinympäristön) §:ssä tarkoitetun poikkeuksen sekä tehdessään päätöksen §:n 1 momentin nojalla yksityisen luonnonsuojelualueen lakkauttamisesta tai sen rauhoitussäännösten lieventämisestä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on päätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset:

- a) vaadituista hyvittämis-toimenpiteistä;*
- b) määräajasta, joissa toimenpiteet on saatettava valmiiksi;*
- c) hyvittämis-toimenpiteiden toteuttamisen raportoinnista;*
- d) .*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi vaihtoehtoisesti hyväksyä heikennyksen ennakollisena hyvityksenä jo toteutetun luonnonarvojen tuottamistoimenpiteen, joka korvaa luontotyyppille tai lajin elinympäristölle aiheutuvan heikennyksen.

*Saamelaisten kotiseutualueella on ennen asian ratkaisemista hankittava arvio ehdotetun hyvityksen riittävydestä saamelaiskulttuurin suojan kannalta **siltä saamelaisyhteisöltä, jonka alueella heikentäminen tapahtuu.***

Tieto hyvittämiseen velvoittamisesta ja ennakollisesta hyvittämisestä tallennetaan luonnonsuojelun tietojärjestelmään kuuluvaan rekisteriin.

Säännöksellä kytketään hyvittämisvelvoite laista myönnettävään poikkeukseen ja sen ehtoihin. Poikkeusluvan hakijalle mahdollistetaan heikennyksen hyvittäminen omin toimin tai kolmannen toimijan jo toteuttamalla toimenpiteillä. Tämän tarkoituksena on, että valvontaa ei tarvitse kohdentaa muuhun kuin luvanhakijaan ja vastaavasti tätä sääntely pysyy minimissään. Jos poikkeusluvan saaja teettää toimenpiteet kolmannella toimijalla kuten esimerkiksi ympäristöalan ammattilaisella, valvonta kohdistuu kuitenkin poikkeusluvan saajaan, joka vastaa kolmannen toimijan toiminnasta.

Onko luonnonsuojelulaista myönnettävä poikkeuslupa siirrettävissä ja pitäisikö sitä koskeva säännös olla laissa?

e § Hyvityksen korvaavuuden toteaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa ympäristöministeriölle ja valtioneuvostolle lausunnon hyvittämissuunnitelman tai ennakkollisen hyvityksen riittävydestä, kun valtion muun luonnonsuojelualue lakkautetaan tai sen rauhoitussäännöksiä lievennetään.

Valtion omistaman luonnonsuojelualan suojelusta luopuminen tai rauhoitusmääräysten lieventäminen tapahtuu muuttamalla alueen perustamista koskevaa säännöstä. Lain 6 lukuun ehdotettavan säännöksen mukaan tällaisessa päätöksessä on määrättävä hyvittävästä toimenpiteistä ja hyvittävien toimenpiteiden kustannuksista vastaa hankkeen tai suunnitelman toteuttaja. Valtion omistuksessa olevat suojelalueet on joko siirretty valtion hallinnassa taloudellisen toiminnan ulkopuolelle tai hankittu yksityisiltä maanomistajilta edellä mainittujen suojelutavoitteiden toteuttamiseksi. Valtion talouden kannalta tällaisen suojelualan suojelun lakkauttaminen tai rauhoitusmääräysten lieventäminen siten, että alueen luonnonarvoja sallittaisiin heikennettävän tarkoittaisi, että alueen hankintaan käytetyt varat menisivät hukkaan. Valtion talouden tarkastusvirasto on korostanut Natura 2000 -verkoston säännöksiä tarkastellessaan, että valtiontalouden kannalta olisi tärkeää, että kompensointivelvollisuus kohdistuu sille taholle, joka on vastuussa heikentämisestä yleisen "aiheuttaja maksaa" -periaatteen mukaisesti (Valtiontalouden tarkastusvirasto. Natura 2000 -verkoston valmistelu. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 140/2007 s. 9, 168–169).

Asetetaanko lausunnonle ajallinen takaraja tässä säännöksessä?

f § Vapaaehtoinen luonnonarvojen tuottaminen

Maanomistaja voi vapaaehtoisesti tuottaa luonnonarvoja heikennysten hyvittämistarkoituksessa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hyväksyy maanomistajan hakemuksesta suunnitelman vapaaehtoisesta luonnonarvojen tuottamisesta. Suunnitelmaan sovelletaan, mitä c §:ssä säädetään hyvittämissuunnitelmasta.

*Suunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutuksen jälkeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus arvioi maanomistajan hakemuksesta **toimenpiteillä tuotettavien luonnonarvojen laadun ja määrän.***

*Maanomistajan hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tallentaa **tiedon toimenpiteillä tuotettavien luonnonarvojen laadusta ja määrästä** luonnonsuojelun tietojärjestelmään kuuluvaan rekisteriin.*

Säännöksellä mahdollisesta viranomaisen varmentama luonnonarvojen tuottaminen elinkeino- tai liiketoimintana. Maanomistaja voi luonnollisesti tuottaa luonnonarvoja valitsemallaan tavalla, mutta tällöin niiden käyttäminen hyvityksenä edellyttäisi jonkinlaista omaa varmennusjärjestelmää. Viranomaisen konsultointi **saattaa parantaa maanomistajan käsitystä** siitä, millaisten luonnonarvojen hyvittämiseen on niin sanotusti kysyntää ja **siten** vähentää maanomistajan riskiä siitä, että tuotetut luonnonarvot eivät menisi kaupaksi.

Vapaaehtoinen luonnonarvojen tuottaminen yhtenäistetään velvoittavan sääntelyn kanssa, jotta tuotetut luontoarvot ovat yhteismitallisena käytettävissä veloitteeseen perustuvaan hyvittämiseen.

Tuotettujen luonnonarvojen rekisteröintioikeus mahdollistaa tuottajalle markkinapaikan, joka vähentää merkittävästi neuvottelukustannuksia saattamalla julkisesti esille hyvityksenä tarjottavat tuotetut luonnonarvot.

g § Vapaaehtoinen heikennyksen hyvittäminen

Toiminnanharjoittajan voi vapaaehtoisesti hyvittää toiminnastaan luontotyyppille tai lajin elinympäristölle aiheutuvan heikennyksen.

Toiminnanharjoittajan hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus arvioi toiminnanharjoittajan laatiman hyvittämissuunnitelman tai ennakkollisen hyvityksen korvaavuuden.

Toiminnanharjoittajan hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tallentaa tiedon vapaaehtoisesta hyvittämisestä luonnonsuojelun tietojärjestelmään kuuluvaan rekisteriin edellyttäen, että hyvitysalueesta on tehty h §:ssä tarkoitettu rajauspäätös tai hyvitysalue on perustettu xx §:ssä tarkoitetuksi luonnonsuojelualueeksi.

Säännöksellä mahdollistetaan viranomaisen varmentamana toiminnanharjoittajien sellainen heikennysten hyvittämistoiminta, joka ei perustu lainsäädännön veloitteeseen vaan esimerkiksi yrityksen yhteiskuntavastuun toteuttamiseen tai rahoittajan rahoitusehtoihin. Toiminnanharjoittaja voi toteuttaa vapaaehtoista hyvittämistoimintaa myös muulla tavoin, mutta tällöin on oltava käytettävissä muu varmennusjärjestelmä kuten esimerkiksi toimialan oma standardi tai vastaava. Koska kompensatiorekisterillä on julkinen luotettavuus, vapaaehtoisen hyvittämisen pysyvyydestä on saatava varmuus joko alueen rajauspäätöksellä tai luonnonsuojelun alueen perustamisella.

h § Hyvitysalueen rajauspäätös

Heikennyksen hyvittämiseksi käytetyn luontotyyppin tai esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty.

Kielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt luontotyyppin tai esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Säännös varmistaa hyvittämiseen käytettävien, parannettujen luonnonarvojen pysyvyyden. Säännös on samansisältöinen kuin luontotyyppin ja erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajauspäätöstä koskeva säännös.

Vaihtoehtoisesti alue voidaan perustaa luonnonsuojelualueeksi.

Myös hyvitysalueiden suojelusta on mahdollisuus poiketa ja hyvittää aiheutuva heikennys.

§ Poikkeaminen hyvittävän alueen suojelusta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen xx §:n xx momentin [hyvittävän alueen

rajauspäätöksen] kiellosta, jos suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen eikä tälle hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa.

Päätöksessä on veloitettava heikennyksen aiheuttaja xxx §:ssä tarkoitettuihin hyvittäviin toimenpiteisiin. Poikkeusta koskevaan päätökseen voidaan liittää myös muita tarpeellisia ehtoja.

i § Hyvittämistietojen saatavuus

Kellä tahansa on oikeus saada tieto hyvittäviin toimenpiteisiin veloitamisesta, tuotetuista luonnonarvoista ja niiden käyttämisestä ennakkollisena hyvityksenä luonnonsuojelun tietojärjestelmään kuuluvasta rekisteristä.

Tämä voi olla tarpeeton luontotiedon hallintaa koskevaan lukuun tehtävän säännöksen perusteella, mutta tässä vaiheessa on mukana. Läpinäkyvyys on keskeinen sekä kansalaisyhteiskunnan suuntaan järjestelmän uskottavuuden kannalta että muille toiminnanharjoittajille yhdenvertaisuuden kannalta. Julkisuus edistää luonnonarvojen tuottamistoimintaa liiketoimintana tai elinkeinotoimintana harjoittavien toimintaedellytyksiä tarjoamalla avoimesti saataville tieto tuotetuista luontoarvoista eli eräänlainen markkinapaikka. Tämä vähentää sekä luonnonarvojen tuottajien että hyvityksiä tarvitsevien toiminnanharjoittajien neuvottelukustannuksia ja voi merkittävästi edistää toiminnan voluumin kasvamista.

j § Kustannusvastuu

Hyvittämiseen velvollinen vastaa kustannuksista, jotka aiheutuvat:

- 1) hyvittäivistä toimenpiteistä;*
- 2) viranomaiselle hyvittämissuunnitelman hyväksymisestä, rekisteriin merkitsemisestä;*
- 3) hyvittämistoimenpiteiden toteuttamisen valvonnasta;*
- 4) hyvittämistoimenpiteiden vaikuttavuuden seurannasta.*